

Undervisningsministeriet

Juni 2014

Høringsnotat til

Bekendtgørelser om Fælles Mål for folkeskolens fag og emner og for børnehaveklassen samt vejledende læseplaner.

1. Indledning

To udkast til bekendtgørelser for henholdsvis Fælles Mål om folkeskolens fag og emner samt Fælles Mål for børnehaveklassen blev den 15. maj 2014 sendt i høring hos 55 organisationer m.v. og offentliggjort på Høringsportalen.

Yderligere blev udkast til vejledende læseplaner for folkeskolens fag og emner samt børnehaveklassen (Fælles Mål) den 22. maj 2014 fremsendt til 55 organisationer m.v. og offentliggjort på Høringsportalen.

Af de 55 hørte organisationer m.v. har 22 afgivet høringssvar inden fristens udløb den 6. juni 2014. Derudover har Undervisningsministeriet modtaget en række uopfordrede høringssvar fra organisationer og enkeltpersoner m.v. Der er indkommet i alt 59 høringssvar.

Der vedlægges en oversigt over de myndigheder og organisationer m.v., der har afgivet høringssvar (bilag a). De vedlægges endvidere alle høringssvar (bilag b).

Dette notat indeholder resumé af og Undervisningsministeriets kommentarer til de bemærkninger i høringssvarene, som er relevante i forhold til bekendtgørelserne. Notatet indeholder endvidere resumé og Undervisningsministeriets overordnede kommentarer til de vejledende læseplaner.

Det er alene de væsentligste punkter fra høringssvarene, der er medtaget i notatet.

I afsnit 2 sammenfattes de overordnede ændringer i bekendtgørelserne på baggrund af høringssvarene.

I afsnit 3 beskrives de væsentligste bemærkninger til bekendtgørelserne og læseplanerne, som fremgår af de indkomne høringssvar, med kommentarer fra Undervisningsministeriet. Afsnittet beskriver først generelle bemærkninger til bekendtgørelserne og de vejledende læseplaner samt herefter bemærkninger til bekendtgørelserne og de vejledende læseplaner for de enkelte fag og emner og børnehaveklassen.

En række høringsparter har afgivet bemærkninger, som ligger uden for bekendtgørelsernes og læseplanernes rammer. Det drejer sig primært om forslag fra og om følgende:

- KL om implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen
- Danmarks Lærerforening om allokering af ressourcer
- Danmarks Privatskoleforening, Dansk friskoleforening og Lilleskolerne om lovgrundlaget for de frie grundskoler
- Frie Skolers Lærerforening om de tværgående temaer og opmærksomhedspunkter samt om efter- og videreuddannelse i nye fag

- Danske Musik- og KulturskoleLedere om behov for styrkelse af sang- og spilletekniske kompetencer på læreruddannelsen og på efter- og videreuddannelserne
- Danmarks Billedkunstlærere om linjefagsuddannelse af billedkunstlærerne og om elevplaner
- Danmarks Håndarbejdsforening og Danmarks Sløjdlærerforening om minimumstimetal for håndværk og design
- Red Barnet om børns rettigheder som selvstændigt obligatorisk emne
- UU Danmark om det obligatoriske emne uddannelse og job som et timeløst emne
- Danmarks Vejlederforening om det obligatoriske emne uddannelse og job som et timeløst emne og behov for efteruddannelse af folkeskolens lærere
- Humanistisk Samfund samt Mikael Rothstein og Jens-André P. Herbener, begge Syddansk Universitet, om ændring af indholdet af faget kristendomskundskab, herunder vægtning af stoffet
- Foreningen for modersmåls- og tosprogede lærere om udkast til revideret bekendtgørelse om folkeskolens modersmålsundervisning.

2. Sammenfatning af ændringer i bekendtgørelserne i forhold til høringsudkastene

De modtagne høringssvar har givet anledning til ændringer i bekendtgørelsesudkastene:

- Konkrete forslag til ændringer i fagformål og målformulering er indarbejdet, hvor det er muligt, med henblik på at forenkle målene (se bemærkninger til de enkelte fag og emner og børnehaveklassen).

Følgende tiltag, som ligger ud over bekendtgørelsesudkastene, igangsættes endvidere med henblik på at imødekomme høringssvarene:

- Sprogbrug i målformuleringerne evalueres i forbindelse med udviklingsprogrammet for de forenklede Fælles Mål, herunder særligt i forhold til lærernes og forældrenes tilbagemeldinger herom.
- De forenklede Fælles Mål evalueres som led i evaluerings- og forsøgsprogrammet for folkeskolereformen.
- Undervisningsministeriet vil se på mulighederne for at udvikle inspiration til aktiviteter i hjemmet målrettet forældrene i dansk og matematik.

Der er udover ovenstående foretaget ændringer af sproglig og teknisk karakter visse steder i bekendtgørelsesudkastene.

3. De væsentligste bemærkninger til bekendtgørelsesudkastene og de vejledende læseplaner

3.1. Generelle bemærkninger

LO og Rigsrevisionen har ingen bemærkninger til bekendtgørelsesudkastene.

Den overvejende del af høringssvarene er positive over for forenklingen af Fælles Mål. Det drejer sig om følgende KL, Børne- og Kulturchefforeningen, Skolelederforeningen, Skole og Forældre, FOA, BUPL, Danmarks Privatskoleforening, Frie Skolers Lærerforening og Børnerådet. De vurderer, at forenklingen af Fælles Mål, herunder kompetencemål, færdigheds- og vidensmål, styrker fokus på elevernes læring og er et anvendeligt redskab for lærerne.

Dansklærerforeningen er negativ i forhold til, at øget fokus på målstyring kan fjerne fokus på dannelse i folkeskolen.

En række høringssvar peger på, at målene i høj grad er blevet præciseret og forenklet sprogligt med henblik på, at målene kan forstås godt nok til, at lærere, elever, forældre og skolebestyrelser og pædagoger kan være aktive medspillere i forhold til elevernes læring.

Høringssvarene peger dog også på, at der stadig udestår nogle målformuleringer, som kan præciseres. Det drejer sig om KL, Børne- og Kulturchefforeningen, Skole og Forældre og DI.

DLF peger omvendt på, at ændringen af målene kan betyde, at væsentlige elementer i elevernes faglighed og dannelse går tabt. De faglige foreninger har få mindre bemærkninger til de konkrete målformuleringer.

Flere høringsvar peger på, at det er afgørende, at det evalueres, om de nye mål bidrager til at styrke elevernes læring og er et godt redskab for lærerne. Det drejer sig om DLE, Skolelederforeningen og Frie Skolers Lærerforening.

Skole og Forældre peger på, at forældrene skal have adgang til målene og uddybende beskrivelser af målene, samt at det understøttende materiale også skal omfatte materiale til forældrene.

3.1.2. Rammen

KL bakker om forenklingen af Fælles Mål og håber, at målene vil blive den ønskede hjælp til at styrke elevernes faglige niveau. KL er positive over for, at kompetencemålene er nedbrudt i færdigheds- og vidensmål, og at der er udarbejdet opmærksomhedspunkter og udfordringsmål, da det er KL's forventning, at det vil støtte skolerne i at nå lovens ambitiøse mål for alle elevers læring.

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at de nye kompetencemål, herunder hierarkiet af videns- og færdighedsmål samt støtteredskaber, opleves som et generelt velgennemtænkt arbejde, der vil være et nyttigt redskab for skoler og kommuner.

Skolelederforeningen mener, at opdelingen af Fælles Mål i kompetence-, videns- og færdighedsmål giver et godt grundlag for den fremtidige målstyring, og at matrixerne giver et godt overblik over forløb og udvikling inden for hvert fag.

Skole og Forældre mener overordnet set, at de nye mål er en kvalitetsforbedring i forhold til Fælles Mål 2009. Målene er mere tydelige og mere brugervenlige med den kommende digitale løsning. Herunder peger Skole og Forældre på, at det er positivt, at kompetencemålene nedbrydes i underliggende færdigheds- og vidensmål.

FOA finder generelt, at det er fornuftigt at forenkle Fælles Mål, samt at de foreslåede bekendtgørelsesudkast er et godt bud på en forenkling. FOA udtrykker dog generel bekymring for, at fokus på kompetencemål flytter opmærksomhed fra elevens samlede læring, herunder skolens arbejde med trivsel.

BUPL peger på, at det er positivt, at læseplanerne beskriver et undervisningsmæssigt indhold og praksis, som pædagogerne med deres viden og erfaringer kan indgå i og varetage. Dette bidrager til et tæt samarbejde mellem skolens pædagoger og lærere, som kan sikre succes for folkeskolereformen.

Danmarks Privatskoleforeningen peger på, at man er gået den rigtige vej med de nye Fælles Mål. Foreningen understreger, at det er lykkedes med reformen, loven og de underliggende bekendtgørelser, kompetencemål, læseplaner mv. at skabe mål, som giver ”retning”, og som er et redskab, som lærerne kan bruge i deres daglige undervisning, og som kan sikre systematik i koblingen mellem undervisning og elevernes læring. Foreningen bemærker, at læringsmålene tydeliggør og forenkler, hvad der er skolens væsentlige opgave og gør opfyldelsen af dette mere operationelt. Dette lægger op til, at læreren i højere grad udfordres til professionelt at forholde sig til målet med undervisningen, og hvordan dette mål bedst kan nås.

Frie Skolers Lærerforening bifalder, at målene er anvendelsesorienterede.

Danmarks Matematiklærerforening bemærker, at indførslen af videns- og kompetencemål samt faseopdeling gør planlægning og opfølgning af undervisningen mere overskuelig.

Landssamrådet af PPR-chefer finder, at udkastet til bekendtgørelser falder godt i tråd med intentionerne i folkeskolereformen.

Børnerådet er overordnet set tilfreds med de nye Fælles Mål og håber, at de nye mål giver lærere, forældre, leder og særligt eleverne et bedre overblik over, hvilken viden og hvilke færdigheder eleverne skal opnå på de enkelte klassetrin.

3.1.3. Proces og tidsplan

DLF beklager, at processen har været lukket, og at målene offentliggøres på et tidspunkt, hvor kommuner og skoler er optaget af planlægning af det kommende skoleår.

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at de finder det uhensigtsmæssigt, at de nye mål ligger klar så sent, da tankegangen bag målene er et fundamentalt element i reformen, og at det derfor ville have været ønskeligt, hvis målene havde været klar på et tidligere tidspunkt.

Undervisningsministeriet bemærker, at folkeskoleforligskredsens har besluttet at udskyde ikrafttrædelsen af de nye mål til skoleåret 2015/16 med henblik på, at kommuner og skoler får den fornødne tid til at forberede brugen af de nye mål. Kommuner og skoler, som ønsker at anvende de nye mål allerede fra skoleåret 2014/15, har mulighed for det. Herudover tilbydes kommuner og skoler hjælp til arbejdet med målstyret undervisning og de nye mål i udviklingsprogrammet for forenklede Fælles Mål.

Undervisningsministeriet kan endvidere oplyse, at der løbende i skoleåret 2014/15 vil være seminarer og arrangementer mv., som har til formål, at lærerne får et kendskab til de nye mål, før de træder i kraft til skoleåret 2015/16. Arrangementerne er en del af læringskonsulenternes landsvækkende vejledning, som er et tilbud til alle kommuner og skoler. Aktiviteter i den landsdækkende vejledningsindsats offentliggøres løbende på læringskonsulenternes hjemmeside.

3.1.4. Sproglig forenkling

KL peger på, at de nye mål skal være letforståelige og lettilgængelige for medarbejdere og forældre. KL mener, at beskrivelserne er nået langt hermed, men at det ikke er tilfældet i alle målformuleringer for fag og emner samt i målene for børnehaveklassen.

Børne- og Kulturchefforeningen påpeger, at målgruppen for de nye målformuleringer er uklar, og at der er tale om variation i omfang af anvendelse af fagtermer. Det er Børne- og Kulturchefforeningens holdning, at målene skal kunne forstås af såvel lærere som almindelige borgere, herunder forældre og skolebestyrelser. Der er derfor fortsat behov for en sproglig gennemgang.

Skole og Forældre refererer til Rambølls rapport med fokusgruppeinterviews med forældre om de nye Fælles Mål, der viser, at forældre har svært ved at forstå de nye Fælles Mål, da målene indeholder ord/begreber, de ikke kender, samt at målene er for abstrakte eller komplekse. Skole og Forældre mener, at dette er uhensigtsmæssigt samtidig med, at de har forståelse for, at det er hensigtsmæssigt, at der bruges fagtermer. Skole og Forældre foreslår, at der sker en videreudvikling af målene.

DI er usikre på, om ambitionen om, at målene skal kunne forstås af alle skolens parter, er nået. De peger på, at der stadig foreligger en opgave i formidling af de nye mål.

DLF peger omvendt på risikoen for, at ændringen af målene betyder, at undervisningen indsnævres i en sådan grad, at væsentlige elementer i elevernes faglighed og dannelse går tabt, og at undervisningens resultater ikke lever op til folkeskolens formålsparagraf.

Undervisningsministeriet bemærker, at det fremgår af aftalen om et fagligt løft af folkeskolen fra juni 2013, at præciseringen af Fælles Mål skal understøtte, at ledere, forældre, herunder forældrerepræsentanter i skolebestyrelserne, og elever kan forstå målene godt nok til at være aktive medspillere i forhold til elevernes læring. Det har været et centralt hensyn i forenklingen af Fælles Mål, at målene sprogligt forenkles i så høj grad som muligt, således at alle skolens parter kan forstå målene. Fælles Mål er samtidig lærernes redskab og skal beskrive fagenes indhold, og rammen for arbejdet med forenklingen af Fælles Mål har været, at forenklingen af målene ikke må betyde en forsimpning af fagene. Der indgår således fagbegreber i målene, hvor målene ville blive et mindre præcist redskab for lærerne, hvis fagbegrebet ikke anvendtes. Målene, heri de centrale fagbegreber, udgør således grundlaget for en dialog mellem skole og hjem om, hvad eleven skal lære.

Undervisningsministeriet vil evaluere sprogbrugen i målformuleringerne særligt i forhold til lærere og forældre i forbindelse med udviklingsprogrammet for de forenklede Fælles Mål.

3.1.5. Trinforløb og fag

BUPL spørger til baggrunden for de valgte trinforløb, som varierer fra fag til fag i forhold til, hvor mange klassetrin de dækker over.

Undervisningsministeriet kan oplyse, at der ikke er ændret ved trinforløbene i folkeskolens fag og emner. Som undtagelse er trinforløb for 7. klasse for naturfag i udskolingen bortfaldet med henblik på forenkling af målene samt ensartning i forhold til de øvrige fag. Dette betyder, at der i forenklede Fælles Mål kun er et trinforløb for geografi, biologi og fysik/kemi for 7.-9. klasse. Løsningen er valgt for at sikre størst muligt kontinuitet i målene for lærerne.

Skole og Forældre peger på, at der også i tilstrækkelig grad skal formuleres mål for de obligatoriske emner og valgfagene.

Undervisningsministeriet kan oplyse, at der er udarbejdet forenklede Fælles Mål for børnehaveklassen og for alle folkeskolens fag og emner, herunder valgfag.

3.1.6. Læseplaner

EVA gør opmærksom på, at deres evaluering fra 2012 peger på, at ledernes og lærernes manglende læringsmålslogik i praksis betyder, at lærernes fokus er på, hvilke emner der skal undervises i frem for, hvilke læringsmål eleverne skal arbejde hen imod. EVA noterer sig, at læseplanerne tager udgangspunkt i aktiviteter og anbefaler, at det med fordel kan tydeliggøres i læseplanerne, hvordan aktiviteterne bidrager til arbejdet hen imod de faglige mål.

Religionslærerforeningen udtrykker betænkelighed ved en stigende tendens til, at læseplaner indeholder metodeanvisninger i stedet for indhold i faget.

Undervisningsministeriet bemærker, at det af lov nr. 406 af 28. april 2014 om forenkling af regelsættet for Fælles Mål, kvalitetsrapporter og elevplaner samt opfølgning på mål for folkeskolen mv. fremgår, at skolernes læseplaner skal beskrive den udvikling i indholdet i undervisningen, der tilrettelægges med henblik på at nå kompetencemålet, og skal beskrive forløb, der understøtter arbejdet med færdigheds- og vidensmål. Undervisningsministeriet vil arbejde for at præcisere læseplanerne, så det tydeliggøres, hvordan aktiviteterne bidrager til arbejdet hen imod de faglige mål.

3.1.7. Vidensportal og vejledende materiale

Børne- og Kulturchefforeningen peger på, at det er en forudsætning for, at Fælles Mål bliver et nyttigt redskab for kommuner og skoler, at den digitale platform fyldes ud med vejledende materiale, så alle aktører kan få den nødvendige støtte.

Danmarks Matematiklærerforening peger på, at det er afgørende, at den digitale vidensportal bliver fuldt udbygget. Foreningen peger endvidere på, at navigationen i portalen bør gøres mere tydelig, så det er nemt for læreren at se mål og udfordringer for niveauet umiddelbart over og under. Slutteligt bør udfordringsopgaverne indeholde en systematisk udvikling i udviklingsniveauer.

Børne- og Kulturchefforeningen anbefaler, at feedback til eleverne om målopfyldelse og progression indgår som fokus i de vejledende inspirationsforløb. Foreningen peger også på, at det er afgørende, at vejledninger og eksempler illustrerer muligheder for at arbejde med flere mål samtidigt også på tværs af fag.

Skole og Forældre ønsker, at lærerne følger den metode, som de forenklede Fælles Mål angiver, så forældrene får en let genkendelig mulighed for at følge barnets læring, og så målene bliver synlige for alle.

Undervisningsministeriet kan oplyse, at der udvikles en række vejledende materialer, som skal understøtte lærernes systematiske arbejde med læringsmål, herunder en generel vejledning om målstyret undervisning samt eksemplariske undervisningsforløb. Undervisningsforløbene vil illustrere mulighederne for at arbejde med flere mål samtidigt samt tilstræbe tværfagligt samarbejde. Undervisningsministeriet kan endvidere oplyse, at der udarbejdes understøttende materiale til alle fæ-

digheds- og vidensmål på vidensportalen. Det vejledende materiale skal understøtte systematisk arbejde med læringsmål og tager derfor udgangspunkt i en ramme for arbejdet med målstyret undervisning, hvor opfølgning og feedback på elevernes læring står centralt.

Undervisningsministeriet bemærker, at lærernes brug af Fælles Mål, herunder vidensportalen, vil indgå i evalueringen af udviklingsprogrammet for de forenklede Fælles Mål.

Skole og Forældre peger på, at det er afgørende, at forældre har adgang til hele Fælles Mål komplekset. Skole og Forældre peger endvidere på, at der er behov for, at målene uddybes med korte forklarende tekster, herunder at dette indgår i selve målformuleringerne.

Undervisningsministeriet skal bemærke, at forældre har adgang til alle Fælles Mål og vejledende materialer på den kommende vidensportal, herunder uddybende tekster for alle færdigheds- og vidensområder.

Skole og Forældre udtrykker ønske om, at der i det vejledende materiale udarbejdes et nyt forældreelement – ”aktiviteter i hjemmet” – på linje med de inspirationseksempler, der er udarbejdet til læreren. Skole og Forældre ønsker endvidere, at det vejledende materiale til lærerne vises på forældreindgangen.

Undervisningsministeriet bemærker, at understøttende materiale til de enkelte færdigheds- og vidensmål målrettet forældre ikke indgår i rammen for forenklede Fælles Mål. Undervisningsministeriet udvikler som led i forenklingen af Fælles Mål en forældreindgang, som indeholder beskrivelser af det enkelte fags kompetenceområder og mål. Herfra vil forældrene have mulighed for at søge videre på lærernes indgang. For hvert fag vil der blive udarbejdet en række inspirationsforslag til, hvordan forældrene kan arbejde med faget i hverdagen for henholdsvis indskolingen, mellemtrinnet og udskolingen. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for i skoleåret 2014/15 at udvikle inspirationseksempler på aktiviteter i hjemmet i dansk og matematik målrettet forældrene.

3.1.8. Implementering

DLF peger på, at kommuner og Undervisningsministeriet skal have et vedvarende fokus på at støtte lærerne i brug af de nye mål, da involvering af lærerne er en afgørende forudsætning for, at skolens udvikling går i en positiv og ønsket retning.

Undervisningsministeriet bemærker, at forenklingen af Fælles Mål har til formål at styrke fokus på målstyret undervisning. Ministeriets læringskonsulentkorps har fokus på vedvarende vejledning af kommuner og skoler om målstyret undervisning. Fælles Mål og målstyret undervisning indgår som centrale temaer i såvel de etårige vejledningsforløb som i læringskonsulenternes generelle landsdækkende vejledning i de kommende år. Samtidig er understøttelse af lærernes konkrete anvendelse af de forenklede Fælles Mål omdrejningspunktet i det kommende udviklingsprogram for forenklede Fælles Mål.

DLF peger på, at det er afgørende, at målene og lærerens brug af dem systematisk evalueres, og at eventuelle u hensigtsmæssige effekter efterfølgende giver anledning til den nødvendige tilretning af målene. DLF peger i den forbindelse på, at der nedsættes en følgegruppe bestående af repræsentanter for de professionelt ansvarlige for arbejdet med de nye mål, der skal følge implementeringen af de nye mål over en længere periode, herunder evalueringsprocessen.

DLF peger endvidere på, at der er behov for en systematisk evaluering af de nye mål, som går ud over skoleåret 2014/15, hvor målene er frivillige.

Skolelederforeningen peger på, at der senere foretages en vurdering af, om målformuleringerne lever op til intentionerne, og at der fortsat fastholdes en tydelig skelnen mellem Fælles Mål og selve arbejdet med at formulere funktionelle læringsmål på elevniveau.

Frie Skolers Lærerforening peger på, at de nye Fælles Mål og de vejledende læseplaner bør gøres til genstand for evaluering i forhold til elevernes læringsudbytte og lærernes mulighed for at udføre deres arbejde på en kvalitativ måde.

Undervisningsministeriet bemærker, at skoler, der ønsker at bruge målene frivilligt i skoleåret 2014/15, indgår i en evaluering af de nye mål i forbindelse med udviklingsprogrammet for forenklede Fælles Mål. Undervisningsministeriet skal endvidere bemærke, at de forenklede Fælles Mål og lærernes praksis i forhold til målstyret undervisning evalueres som led i evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for reformen af folkeskolen. Ministeriet vil stræbe mod, at ovenstående høringssvar imødekommes i evaluerings- og følgeforskningsprogrammet.

Undervisningsministeriet skal bemærke, at der i forbindelse med udviklingsprogrammet nedsættes en faglig følgegruppe med praktikere, der skal følge processen tæt.

3.1.9. Elevplaner (og kvalitetsrapporter)

Børne- og Kulturchefforeningen understreger betydningen af, at digitaliseringen af målene muliggør en kobling mellem elevplaner og kvalitetsrapporter.

Undervisningsministeriet bemærker, at der som led i etableringen af en brugerportal i 2016 vil blive mulighed for, at kommunernes, herunder skolernes, forskellige it-systemer og portaler som fx elevplanssystemer, planlægningsystemer, kvalitetsrapporter, vidensportalen mv. teknisk kan kommunikere sammen på Brugerportalen og dermed muliggør en kobling i arbejdet og kommunikationen imellem de ovennævnte systemer og portaler.

Skole og Forældre peger på, at det er afgørende, at de nye Fælles Mål bliver et centralt udgangspunkt for og indarbejdet i de kommende elektroniske elevplaner.

Undervisningsministeriet kan oplyse, at de mål, der fastsættes for eleverne i elevplanen, skal tage udgangspunkt i de mål, der er fastsat i Fælles Mål for hvert fag. Elevplanen skal fremover være elektronisk, og det bliver muligt at importere de Fælles Mål direkte over i elevplanen. De digitale elevplaner vil dermed understøtte sammenhængen mellem Fælles Mål og målene for den enkelte elev og lærerens daglige arbejde med planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen.

Skole og Forældre peger på, at det vejledende materiale 'Tegn på læring' skal ændres, så beskrivelsen af de tre læringsniveauer kan anvendes direkte i elevplanerne, så lærerne løbende kan registrere, om eleven har opnået læring svarende til et af de tre niveauer.

Undervisningsministeriet bemærker, at forenklede Fælles Mål (kompetencemål og færdigheds- og vidensmål) er bindende for undervisningen i folkeskolen. Det understøttende materiale, som Undervisningsministeriet vil udarbejde til brug for implementeringen af reformen, er vejledende og har til formål at give inspiration til, hvordan læreren kan arbejde systema-

tisk med læringsmål i sin undervisning. Det er afgørende, at læreren tilrettelægger sin undervisning ud fra klassens elevgruppe og dens mulige læringsudbytte. Det vejledende materiale er således ikke udviklet til at kunne anvendes direkte i elevplaner eller dialogen med forældrene om den konkrete elev. Det er op til læreren at opstille hensigtsmæssige mål i elevplanen, og læreren kan vælge at kopiere det vejledende materiale 'Tegn på læring' ind i elevplane, hvis læreren vurderer, at det er hensigtsmæssigt.

Skole og Forældre ønsker endvidere, at målene skal gøres til en obligatorisk del af skole-hjem-samtalen og den løbende orientering af forældrene om elevernes udbytte af undervisningen.

Undervisningsministeriet skal bemærke, at der ikke er fastsat regler om skole-hjem-samtaler i folkeskoleloven, herunder om hvilket indhold skole-hjem-samtalerne skal have.

3.1.10. Understøttende undervisning

FOA understreger, at det er afgørende, at aktiviteterne i den understøttende undervisning bidrager til arbejdet med kompetencemålene. FOA peger her på, at erfaringer og principper fra det pædagogiske arbejde i fritidshjem og SFO, som fx det sociale samvær, mødet mellem mennesker og demokrati, leg og æstetik, musik, drama og rollespil, håndværk, idræt og bevægelse, natur mv. bør indgå i den understøttende undervisning. FOA ønsker, at der indarbejdes et afsnit i bekendtgørelsesudkastet om inddragelsen af erfaringerne fra det pædagogiske arbejde i fritidshjem og SFO.

Undervisningsministeriet bemærker, at der udarbejdes undervisningsvejledninger for folkeskolens fag og emner samt børnehaveklassen og de tre tværgående emner; it og medier, sproglig udvikling samt innovation og entreprenørskab. I undervisningsvejledningerne vil indgå overvejelser over, hvordan undervisningen og den understøttende undervisning kan leve op til reformens målsætninger. Undervisningsministeriet vil tilstræbe, at det i vejledningsmaterialet præciseres, hvordan erfaringerne og principperne fra det pædagogiske arbejde i fritidshjem og SFO kan indgå i den understøttende undervisning.

3.1.11. Tværgående emner

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at de tværgående elementer ikke fremstår tydeligt i teksterne. De anbefaler, at de tværgående emner illustreres tydeligere i vejledninger og eksempler.

Undervisningsministeriet vil arbejde for at imødekomme dette i det vejledende materiale.

Nationalt Videncenter for Læsning finder det glædeligt, at langt de fleste fag har færdigheds- og vidensmål om fagenes tekster og deres begreber, formål og struktur. Videncenteret anbefaler, at der også opstilles mål for sproglig udvikling i de praktiske/musiske fag.

Undervisningsministeriet bemærker, at alle fag har skullet indarbejde mål for ordkendskab samt faglig læsning og skrivning (fagenes teksters formål og struktur). Fagene har enten kunnet formulere generiske sprogsmål eller indarbejde den sproglige dimension i de fagspecifikke mål (se nærmere bemærkninger til de enkelte praktiske/musiske fag).

Børnerådet mener, at det er positivt, at det vejledende faghæfte om it og medier (faghæfte 48) er integreret i de enkelte fag i de nye Fælles Mål. Børnerådet peger på, at der er behov for vejledninger og kvalificeret undervisningsmateriale om digital dannelse.

Medierådet for Børn og Unge oplever, at it- og mediekompetencer og progressionen i elevernes tilegnelse af it- og mediekompetencer er implementeret i fagene. It og medier anvendes som redskab, og målene åbner for elevernes arbejde med egen adfærd på internettet og forståelse af medierne og deres indflydelse på kultur og samfund. Medierådet understreger, at der skal udvikles digitale læringsmaterialer til elever, lærere og skolepædagoger samt oplysningsmaterialer til forældre om digital dannelse.

Undervisningsministeriet oplyser, at der udarbejdes en tværgående vejledning om it og mediekompetencer samt understøttende materiale alle færdigheds- og vidensmål, herunder mål om digital dannelse. I faget dansk og emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab omfatter dette blandt andet understøttende materiale i forhold til børns ret til privatliv, ytringsfrihed og beskyttelse, herunder Børnekonventionen.

3.1.12. Dannelse samt elevernes social og personlige kompetencer

Folkekirkenes biskopper hilser med tilfredshed, at målbeskrivelserne for de enkelte fag i folkeskolen, især for så vidt angår fagene dansk, historie og samfundsfag, rummer et dannelsesaspekt.

DLF henviser til deres høringssvar til lovforslaget om ændring af folkeskoleloven (om forenkling af Fælles Mål, elevplaner, kvalitetsrapporter mm.), hvori de peger på risikoen for, at ændringen af målene betyder, at undervisningen indsnævres i en sådan grad, at væsentlige elementer i elevernes faglighed og dannelse går tabt, og at undervisningens resultater ikke lever op til folkeskolens formålsparagraf.

Religionslærerforeningen udtrykker bekymring for en stigende målstyring og kompetencetænkning, som, de vurderer, kan betyde indsnævring af fagligheden, der kan medføre markedsførelse af dannelsesetænkningen.

Dansklærerforeningen påpeger, at de forenklede Fælles Mål udgør en væsentlig risiko for, at forventningerne til reformen ikke indfries, da målstyring vil reducere skolens dynamik og mulighed for at være opdateret. Foreningen understreger, at kombinationen af målenes testbarhed, sammenkædning med elevplaner og link til egnede undervisningsforløb og -materialer medfører et ensidigt fokus på, hvad der er målbart, hvilket reducerer danskfaget som humanistisk dannelsesfag.

Skole og Forældre peger på, at det er væsentligt, at Fælles Mål i tilstrækkelig grad afspejler hensigten med folkeskolelovens formålsparagraf, hvorfor de nye mål bør gennemgås med henblik på en eventuel justering og udbygning af målene set fra et generelt dannelsesperspektiv.

Undervisningsministeriet bemærker, at undervisningen skal indrettes på en måde, så den lever op til kravene om elevernes alsidige udvikling i formålsparagraffen. Dette indebærer også efter de eksisterende Fælles Mål, at der skal inddrages generelle perspektiver i forhold til dannelse eller elevernes alsidige udvikling, der rækker ud over de bindende mål for det enkelte fag. Dette er søgt tydeliggjort i det vejledende materiale om elevernes alsidige udvikling (faghæfte 47).

Som led i forenklingen af Fælles Mål revideres det vejledende materiale om elevernes alsidige udvikling (faghæfte 47), og dannelsesaspektet vil fortsat blive tydeliggjort i det vejledende materiale for de forenklede Fælles Mål for elevernes alsidige udvikling. Der udarbejdes endvidere inspirationseksempler på, hvordan elevernes alsidige udvikling kan inddrages i undervisningen.

Undervisningsministeriet bemærker endvidere, at der ikke er en modsætning mellem læringsmål og dannelsesaspektet i folkeskolen. Indholdet af fagene er ikke blevet ændret, og der indgår i høj grad mål for dannelse i alle fag. I dansk arbejdes med indsigt og forståelse for andres liv gennem arbejdet med tekster som genstandsfelt for analyse, fortolkning og perspektivering. I naturfagene er dannesperspektivet en afgørende del af formålet. Her arbejdes der især inden for kompetenceområdet perspektivering med elevernes dannesperspektiv, hvor eleverne fx skal udvikle deres forståelse af, hvordan naturen, teknologien, fysikken, kemien, biologien og geografien indgår i og har betydning for vores hverdag og på verden.

Børne- og Kulturchefforeningen peger på, at de finder det problematisk, at målformuleringerne alene går på faglige mål. Det vil derfor være ønskeligt med vejledende formuleringer om mål og indikatorer for personlig og social udvikling, herunder samarbejdsevne, kreativitet, trivsel, innovation, it, uddannelsesparathed mv. Børne- og Kulturchefforeningen anbefaler, at der udvikles vejledende mål for de sociale og personlige kompetencer.

Undervisningsministeriet kan oplyse, at det ikke indgår i rammen for forenklingen af Fælles Mål, at der udarbejdes mål for elevernes alsidige udvikling. Undervisningsministeriet kan dog bemærke, at der i forbindelse med den ændrede uddannelsesparathedsvurdering fra 8. klasse skal ske en vurdering af elevens personlige og sociale forudsætninger. I bekendtgørelsen for uddannelsesparathedsvurdering opstilles kriterier for, hvad der skal lægges til grund ved vurderingen af elevens sociale og personlige forudsætninger for at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Undervisningsministeriet skal endvidere gøre opmærksom på, at det fra skoleåret 2015/16 bliver obligatorisk at måle elevernes trivsel. Ministeriet har nedsat en ekspertgruppe om trivselsmåling i folkeskolen, som har til opgave at komme med forslag til måltal for trivsel.

3.1.13. Menneskerettigheder

Institut for Menneskerettigheder vurderer, at udkastet til Fælles Mål overordnet styrker undervisning i menneskerettigheder i folkeskolen sammenlignet med de eksisterende Fælles Mål, herunder ved at menneskerettigheder nu nævnes eksplicit i samfundsfag, samt at børns rettigheder indgår under emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Instituttet vurderer dog, at udkastet langt fra er ambitiøst nok. Instituttet peger i denne forbindelse på en række forpligtelser i internationale konventioner til at udbrede kendskabet til menneskerettigheder samt undersøgelser, der viser, at danske elever ved for lidt om menneskerettigheder. Instituttet anbefaler på denne baggrund, at menneskerettigheder indarbejdes eller styrkes i de bindende mål og læseplaner i en række fag

Amnesty International bifalder, at menneskerettighederne er skrevet eksplicit ind i læseplanen blandt andet under emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Amnesty International peger dog på, at der er flere væsentlige steder, hvor det er nødvendigt eksplicit at nævne menneskerettighederne.

Undervisningsministeriet skal understrege, at såvel de gældende Fælles Mål som det foreliggende udkast til forenklede Fælles Mål efter ministeriets vurdering lever op til Danmarks internationale forpligtelser. Ministeriet skal endvidere pege på, at menneskerettigheder – som også anført af Institut for Menneskerettigheder og Amnesty International – er styrket i det foreliggende udkast. Det er ministeriets vurdering, at menneskerettigheder i de bindende mål er styrket så meget, som det er muligt inden for de udstukne rammer for forenklingen, herunder særligt målparadigmet, der afspejler et skift fra undervisnings- til kompetencemål, og rammen om, at der ikke skal foretages indholdsmæssige ændringer af større omfang.

Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanerne. Undervisningsministeriet bemærker på de konkrete ønsker til målformuleringer under de relevante fag.

Red Barnet finder det beklageligt, at børns rettigheder ikke har en stærkere placering i Fælles Mål og opfordrer til, at dette område kommer til at fremgå langt tydeligere af Fælles Mål. Red Barnet ser med tilfredshed på, at børns rettigheder bliver nævnt i sundheds- seksualundervisning og familiekundskab som obligatorisk emne. Red Barnet finder det dog beklageligt, at undervisning i børns rettigheder reduceres til 1/5 af den ene halvdel af et emne, der er timeløst.

Undervisningsministeriet bemærker, at forenklingen af Fælles Mål ikke ændrer ved folkeskolens fag og emner eller deres indhold. Børns rettigheder er styrket i det obligatoriske emne sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ved, at børns rettigheder nævnes eksplicit.

3.1.14. Privatøkonomi

Finansrådet finder, at det fremsendte bekendtgørelsesudkast er positivt og bakker op herom. Finansrådet vurderer, at de nye mål styrker undervisningen i privatøkonomi, da der meget eksplicit redegøres for, hvordan og i hvilke fag eleverne skal lære at forholde sig til privatøkonomiske problemstillinger.

3.1.15. Internationalisering og bæredygtighed

Timbuktu-fonden peger på, at udvikling af elevernes grundlæggende forståelse af globale og internationale forhold kræver, at den internationale dimension inddrages i alle fag, hvor det er relevant og praktisk muligt og så tidligt som muligt i undervisningsforløbet. Timbuktu-fonden mener derfor, at den internationale dimension bør indgå i de forenklede Fælles Mål med samme vægt, som de tværgående temaer (it og medier, sproglig udvikling samt innovation og entreprenørskab). Der bør derudover i alle fag indarbejdes kompetence-, videns- og færdighedsmål, som kan give eleverne et internationalt perspektiv på faget og de emner, der tages op i undervisningen.

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) noterer med glæde, at forståelsen af uddannelse for bæredygtig udvikling, som afspejles i manifestet for Ny Nordisk Skole, er indskrevet i formålene for en del af folkeskolens fag og emner, fx håndværk og design, madkundskab, geografi, biologi og fysik/kemi.

Undervisningsministeriet bemærker, at internationalisering er en central del af fagene i dag, ligesom det fremover fortsat vil være en væsentlig og integreret del af fagene. Dette ændres ikke som følge af arbejdet med forenkling af Fælles Mål, hvilket bl.a. fremgår tydeligt af de enkelte fags videns- og færdighedsmål. Som eksempel kan nævnes faget geografi, hvor der findes mange eksempler på mål, der inddrager globale og internationale forhold. Derudover skærpes også internationalisering i fremmedsprogene. Endelig vil der blive udarbejdet en vejledning om den internationale dimension.

Som supplement til læringskonsulentkorpsen på folkeskoleområdet er der etableret et korps af internationale vejledere i Undervisningsministeriet, der har fokus på global undervisning. De internationale vejledere skal hovedsageligt understøtte skolernes arbejde med udviklingslandenes muligheder og særlige udfordringer samt det internationale udviklingssamarbejde. Det vil bl.a. ske ved, at de internationale vejledere giver konkret vejledning og udvikler flere eksemplariske undervis-

ningsforløb om globale forhold rettet mod både enkelte fag og tværfaglige temaer. Skoler og kommuner kan fra den 18. juni til den 30. august 2014 søge om at deltage i vejledningsforløb i næste skoleår.

3.1.16. Mobning

Red Barnet konstaterer med glæde, at tydelig opmærksomhed på digital mobning indgår i dansk. Red Barnet understreger dog, at der bør være fokus på mobning generelt, da det er svært at skelne mellem mobning uden for og i det digitale univers.

Undervisningsministeriet bemærker, at der ikke i de gældende Fælles Mål indgår mål for mobning, hvorfor det heller ikke indgår i de forenklede Fælles Mål. Undervisningsministeriet er enig i, at det er væsentligt at have fokus på mobning. Af de kommende obligatoriske trivselsmålinger vil det fremgå, hvordan eleverne trives, sådan at årsagerne til dårlig trivsel, herunder mobning, kan blive belyst, hvorved der kan sættes ind for at løse problemerne. Der udarbejdes endvidere eksemplariske forløb med fokus på undervisningsmiljø.

3.2. Forenklede Fælles Mål i fagene

3.2.1. Børnehaveklassen

Danmarks Privatskoleforening anerkender, at det understreges, at børnehaveklassens profil er at skabe sammenhæng mellem både elevernes overgang fra hjem og dagtilbud til skolen og mellem børnehaveklassen og de efterfølgende klassetrin og skolefritidsordning/fritidshjem.

Skolelederforeningen peger på, at formålsbeskrivelsen ikke har tilstrækkeligt fokus på læringsmål.

Børnerådet peger på, at målformuleringerne for kompetencemålene for naturfaglige fænomener og krop og bevægelse i børnehaveklassen er vanskelige at forstå. Børnerådet savner mere konkrete formuleringer, som er håndgribelige og omsættelige for det pædagogiske personale.

Undervisningsministeriet har revideret fagformålet for børnehaveklassen og kompetencemålene for naturfaglige fænomener samt krop og bevægelse med henblik på at imødekomme Skolelederforeningen og Børnerådets høringssvar.

BUPL støtter en forståelse af leg, som lægger vægt på legens egenverdi. BUPL anbefaler derfor, at ordet leg sættes i anførselstegn for færdigheds- og vidensområderne leg med læsning og leg med skrivning for at understrege, at der er tale om organiseret undervisningsmæssig leg. BUPL anbefaler, at overskriften for færdigheds- og vidensområdet leg med it og digitale medier erstattes af it og digitale medier.

Undervisningsministeriet har revideret overskrifterne for færdigheds- og vidensområderne for leg med skrivning, leg med læsning og leg med it og digitale medier for at imødekomme BUPL's høringssvar.

Center for Læseforskning, Københavns Universitet peger på, at mål for leg med skrivning forekommer uambitiøst.

Undervisningsministeriet har præciseret, at eleven skal kende det fonematiske princip i vidensmålet for skrivning for at imødekomme Center for Læseforskning's høringssvar.

Børnehavklasseforeningen og Center for Læseforskning, Københavns Universitet peger på en fejl i opmærksomhedspunktet for sprog, således at bogstavet y er undtaget frem for x.

Børnehavklasseforeningen foreslår endvidere, at opmærksomhedspunktet for sprog ændres, så bogstavernes bevægelse tilføjes.

Undervisningsministeriet har rettet fejlen i opmærksomhedspunktet, således at y rettes til x. Undervisningsministeriet bemærker, at indarbejdelse af bogstavernes bevægelse og arbejdet med håndfonemer i opmærksomhedspunktet for sprog vil medføre en udvidelse af børnehavklassens indhold, hvilket ligger uden for rammerne for forenklede Fælles Mål.

Medierådet for Børn og Unge påpeger, at børn allerede fra førskolealderen har deres debut på digitale medier gennem lege og læringsaktiviteter, og at det afgørende, at elever i børnehavklassen vejledes i konstruktiv adfærd i mødet med andre på internettet.

Undervisningsministeriet bemærker, at elevernes adfærd på internettet indgår i kompetenceområdet engagement og fællesskab. Det fremgår endvidere af læseplanen, at eleven lærer om regler for det virtuelle fællesskab og forventninger til, hvordan og hvornår man bruger digitale medier (fx at tage billeder af hinanden).

EVA peger på, at en evaluering, som er under udarbejdelse om sprogvurderinger og opfølgende indsatser i børnehavklassen, viser, at der er risiko for, at opfølgningen på sprog bliver præget af træning af de forskellige sproglige dimensioner i sprogvurderingen. Evalueringen betoner, at arbejdet med sprog skal ske i en for eleverne relevant kontekst og funktionel sammenhæng – og ikke som noget, der skal trænes. EVA peger således på, at formuleringen i børnehavklassens læseplan om, at undervisningen i de faglige aktiviteter skal tage udgangspunkt i funktionelle sammenhænge og ikke udgøre et løsrevet træningselement, er relevant.

Center for Læseforskning, Københavns Universitet peger på, at læseplanen ikke i tilstrækkelig grad understreger, at der skal arbejdes med det fonematiske princip som selvstændig opmærksomhed i undervisningen. Det kan betyde, at undervisernes fokus flyttes fra det væsentlige i elevernes senere læseudvikling. Center for Læseforskning peger endvidere på, at læseplanen ikke i tilstrækkelig grad uddyber, hvilke aktiviteter der kan tilgodeses opfyldelsen af målene i henholdsvis skrivning og læsning.

Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger for så vidt angår opfattelsen af læseplanen.

Center for Læseforskning, Københavns Universitet peger på, at der mangler en uddybning af begrebet enkle ordlæsestrategier.

Undervisningsministeriet bemærker, at det fremgår af læseplanen, at der med enkle ordlæsestrategier menes læseretning, illustrationer, lyde mv. Huskelæsning og læsning af belord som LEGO og Disney nævnes i læseplanen før bogstav/hydstrategier, da der er tale om ord, som børnene ofte har kendskab til i begyndelsen.

Center for Læseforskning, Københavns Universitet peger i forhold til fokus på legelæsning på, at en undersøgelse af elever i 1. klasse viser, at omfanget af frilæsning ikke har effekt på læseudviklingen

blandt elever, der endnu ikke havde knækket læsekoden. Center for Læseforskning peger endvidere på, at ordet lette bøger i legelæsning ikke er præcist defineret.

Undervisningsministeriet bemærker, at legelæsningen handler om at styrke børnenes nysgerrighed på det skrevne, så motivationen for at lære at læse højnes. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme ovenstående bemærkning i læseplanen.

Center for Læseforskning, Københavns Universitet peger på, at der ikke i læseplanen gives forslag til, hvordan den obligatoriske sprogvurdering ved starten af børnehaveklassen kan inddrages i planlægningen af undervisningen.

Undervisningsministeriet udarbejder et kort afsnit i læseplanen om medtænkning af den obligatoriske sprogvurdering i planlægningen af undervisningen.

BUPL peger på, at der i børnehaveklassen refereres til struktureret undervisning, som ønskes forklaret, jf. læseplanen, under færdigheds- og vidensområdet bevægelse og leg.

Undervisningsministeriet vil imødekomme ovenstående bemærkning i læseplanen.

Red Barnet peger på, at børns trivsel er helt central for al indlæring. Red Barnet peger derfor på, at trivsel og relationelle kompetencer bør have højere vægtning i børnehaveklassen. Trivsel og anti-mobning bør således gøres til centrale begreber i børnehaveklassen og nævnes i fagformålet.

Undervisningsministeriet bemærker, at der er et særskilt kompetenceområde i børnehaveklassen om Engagement og fællesskab, som arbejder med elevernes alsidige udvikling, herunder samarbejde, samvær, følelser mv. Trivsel er således skærpet i vægtningen af arbejdet i børnehaveklassen samt qua fagformålets præcisering af, at eleverne i børnehaveklassen skal have lagt fundamentet for deres alsidige udvikling.

3.2.2. Dansk

Skolelederforeningen peger på, at formålsbeskrivelsen i dansk bør ændres, så den har øget fokus på elevernes læring, jf. de øvrige fag. Det drejer det sig om formuleringen ”at eleverne i faget dansk skal fremme deres oplevelse og forståelse af litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster...”

Undervisningsministeriet bemærker, at fagformålet som udgangspunkt ikke ændres, men alene er konsekvensrettet som følge af læringsmålstænkningen.

Læsekonsulenternes Landsforening finder det særdeles positivt, at der er kommet vægt på afkodning i de justerede læsemål, så der sikres en balanceret skriftsprogsundervisning i folkeskolen. Landsforeningen peger på, at det første udkast til mål ville have betydet, at langt flere elever end nu ikke ville have tilstrækkelige læsefærdigheder ved udgangen af folkeskolen samt have svært ved at læse og skrive sig til læring i alle fag. Læsekonsulenternes Landsforening ser desuden positivt på, at det fremgår tydeligt af målene, at der er lagt vægt på forskningsbaseret viden om læse-staveudvikling, som samtidig gør det muligt for lærerne at inddrage denne viden og opstille præcise individuelle læringsmål.

Landsforeningen af Læsepædagoger understreger, at målene for læsning, som er sendt i høring, i højere grad bidrager til lærernes arbejde med at opstille individuelle læringsmål og arbejde med differentieret undervisning. Foreningen peger på, at ordafkodning og sprogforståelse er basale elementer i læsning, som ikke dækkes af begrebet læsning, og de ser derfor positivt på, at begreberne er præciseret i målene. Landsforeningen støtter således den reviderede terminologi i målene frem for den mere upræcise, som fremgik af det oprindelige udkast.

Nationalt Videncenter for Læsning mener, at procesbeskrivelserne af kompetenceområderne er en god nyskabelse, der præciserer, at kompetencerne altid indgår i funktionelle sammenhænge.

Nationalt Videncenter for Læsning peger dog på, at der er en række faglige overlap i kolonnerne afkodning under læsning og korrektur under fremstilling, hvor det vil være mest konsekvent at placere forhold mellem tegn og lyd under fremstilling, hvor eleverne arbejder produktivt med tegn-lyd-forbindelser. Videncentret foreslår endvidere, at læsestrategier erstatter dele af afkodning som kolonne, samt at afkodning og ordforståelse slås sammen, med henblik på at eleverne får viden om læseforståelsesstrategier, viden om egen læsekompetence, viden om metoder til at møde læseudfordringer samt metakognitive strategier for egen læsning. Nationalt Videncenter for Læsning peger i den forbindelse på, at ambitionsniveauet for afkodning i indskolingen hæves. Centret har fremsendt forslag til alternative målformuleringer.

Tre medlemmer af arbejdsgruppen for forenkling af Fælles Mål i dansk (Lene Storgaard Brok, lektor, Nationalt Videncenter for Læsning, UCC, Henriette Langkjær, lærer og læsevejleder, Billundskolen, og Jeppe Bundsgaard, lektor, Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet) kritiserer de ændringer i kompetenceområdet læsning, som Undervisningsministeriet har gennemført, efter gruppen afleverede sine anbefalinger. De vurderer, at de nye mål overfokuserer på tekniske delelementer og ikke har øje for, at læsning er en kompliceret proces. De mener, at arbejdsgruppens anbefalinger til mål for læsning er udtryk for en mere ambitiøs og nuanceret forståelse af, hvad eleverne bliver nødt til at lære for at kunne læse i et moderne skriftsamfund. De peger endvidere på, at ministeriets reviderede mål ikke er i tråd med PISA-undersøgelserne af læsning. På baggrund heraf ønsker de, at ministeriets forslag til mål ikke fastholdes.

Videnspersoner på UCC (Nadia R. Rathje, Kristine Kabel, Hanne Schilling, Dorte Østergren-Olsen, Søren Riis, Marie Dahl Rasmussen, Ane Panfil, Helle Igum Larsen, Lone Wulff og Stine Kragholm Knudsen) anbefaler, at fokus på afkodning fjernes fra færdigheds- og vidensmål efter 6. og efter 9. klasse. De understreger, at en række literacy-forskere fremhæver andre vidensaspekter hos elever som afgørende for deres kritiske reception og produktion af tekster, end de aspekter knyttet til afkodning, der fremgår af målene. Endelig finder de det meget uheldigt, at strategibegrebet inden for læsning er forsvundet.

Videnspersoner på UCC (Trine Gandil, adjunkt, Videreuddannelsen, Martin Hauerberg Olsen, adjunkt, Videreuddannelsen, samt Trine Nobelius, lektor, Videreuddannelsen) finder det omvendt hensigtsmæssigt, at afkodning og ordkendskab/ordforståelse har fået selvstændige søjler i målene for læsning. De foreslår, at søjlen afkodning omdøbes til ordlæsning, da ordlæsning opleves af mange som et bredere begreb, der understreger, at udviklingen af sikre ordlæsefærdigheder baserer sig på flere forskellige stra-

tegier end blot kobling af bogstav og lyd. De anbefaler alternativt en mere omfattende ændring, hvor søjlen afkodning omdøbes til ordlæsning og stavning.

Undervisningsministeriet bemærker, at målene i læsning i dansk tilstræber en balanceret læsepolitik, hvor eleverne både sikres grundlæggende læsefærdigheder, så de bliver sikre og flydende læsere, samtidig med at eleverne bliver i stand til at forholde sig til de mangeartede læseudfordringer, som de møder i et moderne skriftsamfund. Det er ministeriets vurdering, at målene i læsning, som er sendt i høring, i høj grad imødekommer dette.

Undervisningsministeriet bemærker, at målene fokuserer på væsentlige milepæle i børns læseudvikling frem mod, at de bliver kompetente læsere. Kompetencemålet for 9. klasse afspejler den kompetente læsning, jf. PISA's og PIRLS' definitioner. Målene følger internationalt anerkendt forskning og dansk undervisningspraksis, som Undervisningsministeriet har bidraget til at fremme blandt andet gennem de nationale læsetest, og som blandt flere tiltag har bidraget til, at danske elever i dag læser på samme niveau i 3. klasse, som de gjorde i 4. klasse i 1990'erne.

Undervisningsministeriet bemærker, at det er afgørende, at målene såvel understøtter elevernes læsning som stavning, og at der er tale om forskellige kompetencer og færdigheder, når eleverne læser og skriver. Ministeriet ser det således som en styrke, at der er en tæt sammenhæng mellem målene for hhv. læsning (afkodning) og stavning (korrektur). Ministeriet skal endvidere bemærke, at der er fokus på udviklingen af faglig læsning fra første trinforløb (1.-2. klasse), hvorfor målene repræsenterer en skærpelse af den faglige læsning i dansk.

Undervisningsministeriet har justeret målene med henblik på at imødekomme Nationalt Videncenter for Læsnings bemærkning om, at målene for afkodning i indskolingen er for detaljerede og ikke har et tilstrækkeligt højt niveau. Ministeriet har endvidere justeret målene for at sikre, at de bliver et så anvendeligt redskab for lærerne som muligt.

Undervisningsministeriet har endvidere ændret navnet på færdigheds- og vidensområdet ordforståelse til sprogforståelse for at sikre sammenhæng til de nationale test i læsning.

Undervisningsministeriet vil se på muligheden for i så høj grad som muligt at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at undervisning i menneskerettigheder, og herunder børns rettigheder, indarbejdes i de vejledende læseplaner for dansk i alle fire trinforløb.

Undervisningsministeriet bemærker, at det ligger uden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål at ændre på fagets indhold og vægtning, herunder at skærpe fokus på menneskerettigheder. Ministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

3.2.3. Engelsk

Sproglærerforeningen er gennemgående positiv over for de forenklede Fælles Mål og læseplanen for faget engelsk. Sproglærerforeningen fremhæver bl.a., at kravene til den tidlige fremmedsprogsstart og den internationale dimension er præciseret. Sproglærerforeningen peger endvidere på, at kommunikations- og sproglæringsstrategierne kan virke overvældende, men vil være en god hjælp til nye lærere.

Skolelederforeningen peger på, at fagformålet for faget bør revideres, så det i højere grad beskriver, hvad eleverne skal lære, frem for hvad de skal lave.

Undervisningsministeriet bemærker, at fagformålet som udgangspunkt ikke ændres, men er konsekvensrettet som følge af læringsmålstænkningen.

DI påpeger, at de ikke kan se, hvordan målsætningen om, at eleverne på sigt skal kunne det samme i 8. klasse, som de i dag kan i 9. klasse, afspejles i målene. DI mener, det er særligt bemærkelsesværdigt i forhold til sprogfagene, hvor en tidligere start på sprogundervisningen ikke har medført tydeligt højere mål for undervisningen.

Undervisningsministeriet bemærker, at den tidligere fremmedsprogsstart er afspejlet i målene, således at elever fremadrettet i 8. klasse skal kunne, hvad de i dag kan i 9. klasse. Som eksempel på nye mål i 9. klasse skal eleverne kunne indgå aktivt i en uforberedt samtale. Undervisningsministeriet skal endvidere bemærke, at kompetenceområdet Kultur og samfund er skærpet i forhold til de eksisterende mål.

Amnesty International peger på, at fokus på konfliktpunkter i kulturmøder bør suppleres med fokus på ligheder og globale værdifællesskaber i menneskerettigheder. Amnesty International ønsker derfor, at menneskerettigheder inddrages i kompetencemålet for kultur og samfund samt i færdigheds- og vidensområdet interkulturel kontakt efter 9. klassetrin.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at undervisning i menneskerettigheder, herunder menneskerettens lighedsprincip samt børns rettigheder, indarbejdes i læseplanen for engelsk i forhold til at grundlægge interkulturel kompetence.

Undervisningsministeriet bemærker, at det ligger uden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål at ændre på fagets indhold og vægtning, herunder at skærpe fokus på menneskerettigheder.

3.2.4. Kristendomskundskab

Religionslærerforeningen er positiv over for omlægningen af Fælles Mål fra undervisningsmål til læringsmål, at antallet af målformuleringer ikke er steget, samt at målformuleringerne styrker intentionerne i fagformålet. Foreningen finder dog, at udkastet til læseplan i for høj grad rummer metodeanvisninger i stedet for beskrivelser af indhold, hvilket efter foreningens mening hæmmer overblikket over kompetenceområderne og dermed anvendeligheden som planlægningsværktøj.

Undervisningsministeriet vurderer, at læseplanen rummer handleanvisninger i det omfang, det er nødvendigt for at understøtte lærernes praksis under det nye målparadigme, hvor de bindende mål har et mere eksplicit fokus på elevernes læringsudbytte og derfor i mindre grad end før kan rumme konkrete handleanvisninger.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at menneskerettighederne indskrives som referenceramme for etiske principper og moralsk praksis i færdigheds- og vidensmål for faget og indarbejdes i læseplanen under dette punkt.

Amnesty International glæder sig over et styrket fokus på menneskerettigheder men mener, at det er nødvendigt, at menneskerettighederne inddrages yderligere ved, at de indgår eksplicit og forpligtende i flere fags færdigheds- og vidensmål. Amnesty International foreslår herunder konkrete ændringer til målene samt læseplanen for kristendomskundskab.

Undervisningsministeriet vurderer, at forenklingens fokus på mål for elevernes læringsudbytte og fagets grundlæggende kompetencer, samt den grundlæggende præmis om, at faget ikke skal ændres indholdsmæssigt, ikke giver rum for en yderligere styrkelse af menneskerettigheder inden for de bindende mål. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Folkekirkens biskopper udtrykker tilfredshed med, at målbeskrivelserne rummer mål om at sætte eleverne i stand til at forstå og forholde sig til den religiøse dimensions betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og dets forhold til andre. Folkekirkens biskopper savner imidlertid, at der lægges særlig vægt på evangelisk-luthersk kristendomsforståelse i fagformålet og kommer med et konkret forslag hertil.

Undervisningsministeriet bemærker, at det ligger uden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål at ændre på fagets indhold og vægtning, herunder at give den evangelisk-lutherske kristendom en større vægtning i faget.

3.2.5. Historie

Falios – Foreningen af lærere i historie og samfundsfag udtrykker bekymring for begrebet ”historiske scenarier”, som foreningen finder uhåndterbart, særligt fordi mange lærere underviser i historie uden linjefagsbaggrund. Foreningen frygter, at dette kan føre til, at faget bliver et oplevelsesfag, hvor aktiviteten bliver målet i sig selv. Foreningen anerkender dog, at læseplanen i nogen grad tydeliggør begrebet, samt at begrebet har været en del af linjefaget på læreruddannelsen i mange år. Foreningen kritiserer endvidere, at målene har for stort fokus på kronologi, særligt absolut kronologi, og foreningen mener ikke, at der er forskningsmæssigt belæg for at mene, at elever skulle være i stand til at opleve historien kronologisk.

Undervisningsministeriet bemærker, at målene for de forskellige fag som udgangspunkt er beskrevet på en måde, der sætter kompetente faglærere i stand til at undervise i dem. Historiske scenarier er et velkendt begreb i historiefaget, der – som foreningen bemærker – også indgår i læreruddannelsen. Ministeriet ser derfor ingen grund til at sænke ambitionsniveauet for faget på et væsentligt område, der spiller sammen med tanker om den længere og varierede skoledag på baggrund af antagelser om manglende fagdidaktiske kompetencer hos lærerne. Ministeriet bemærker videre, at det ligger uden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål at ændre væsentligt på fagets indhold og vægtning, herunder at give kronologi en mindre vægtning i faget.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at menneskerettighederne gives en mere central placering i færdigheds- og vidensmål samt i læseplanen i faget, herunder at børns rettigheder tilføjes under kompetencemål for 4. klassetrin.

Red Barnet mener, at FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonvention) bør indskrives som et eksplicit punkt i historiekanonens sammen med FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder.

Amnesty International glæder sig over, at menneskerettigheder fortsat indgår i historiekanon, men mener, at det er nødvendigt, at menneskerettighederne styrkes yderligere ved, at de indgår eksplicit i færdigheds- og vidensmålene samt læseplanen for historie.

Undervisningsministeriet vurderer, at forenklingens fokus på mål for elevernes læringsudbytte og fagets grundlæggende kompetencer ikke giver rum for en yderligere styrkelse af menneskerettigheder inden for de bindende mål. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) anfører, at bæredygtighed bør være indskrevet i fagformålet for historie, samt at dette bør afspejle sig i forhold til færdigheds- og vidensmål.

Undervisningsministeriet vurderer, at forenklingens fokus på mål for elevernes læringsudbytte og fagets grundlæggende kompetencer ikke giver rum for et mere eksplicit fokus på bæredygtighed, da dette indgår i de emner, der arbejdes med inden for fagets bindende mål.

Folkekirken biskopper udtrykker tilfredshed med, at målbeskrivelserne for historie rummer et dannelsesaspekt.

3.2.6. Samfundsfag

Falios – Foreningen af lærere i historie og samfundsfag giver udtryk for, at arbejdsgruppen er lykkedes med at tydeliggøre kompetencemålene på en måde, som er yderst håndterbar for praktikerne.

Foreningen af Lærere i Samfundsfag ved Læreruddannelsen giver udtryk for, at gennemskrivningen af fagformål, mål og læseplan generelt har været vellykket, da de er blevet lettere at forstå og dermed anvende som udgangspunkt for undervisning. Foreningen mener dog, at det er problematisk, at begreberne ”magt” og ”interesser” ikke længere fremgår eksplicit af mål og læseplan for faget. Samtidig har foreningen konkrete forslag til justering af læseplanen i forhold til EU og til innovation og entreprenørskab. Foreningen har endvidere spørgsmål til sammenhængen mellem taksonomien i læseplan og kompetencemål og foreslår herunder sammenhængen uddybet i den kommende undervisningsvejledning.

Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger om begreberne ”magt” og ”interesser”, EU samt innovation og entreprenørskab i læseplanen. Sammenhængen mellem taksonomien i læseplan og kompetencemål vil blive uddybet i den kommende undervisningsvejledning.

Børnerådet savner, at ordet ’digitalt’ inddrages i forbindelse med færdigheds- og vidensmål for forbrugeradfærd, forbrugerroller og forbrugerrettigheder med henblik på at understøtte individet som digital forbruger.

Undervisningsministeriet bemærker, at det generelle fokus på forbrugerområdet og det styrkede fokus på it og medier også omfatter rollen som forbruger i det digitale domæne.

Institut for Menneskerettigheder vurderer, at udkastet til Fælles Mål overordnet styrker undervisning i menneskerettigheder i folkeskolen sammenlignet med de eksisterende Fælles Mål, herunder ved at

menneskerettigheder nu nævnes eksplicit i samfundsfag. Institutet vurderer dog, at udkastet langt fra er ambitiøst nok. Institutet anbefaler på denne baggrund, at menneskerettigheder indarbejdes mere gennemgående og forpligtende i færdigheds- og vidensmålene samt læseplanen i faget, herunder viden om individuelle rettigheder, ligestilling mellem kønnene og ligebehandlingsprincippet generelt samt kønsidentitet.

Red Barnet ønsker, at Børnekonventionen får en tydeligere placering i samfundsfag. Red Barnet anbefaler derfor, at der henvises direkte til Børnekonventionen i forbindelse med færdigheds- og vidensmålene, herunder ved en liste af referencer til konventioner (herunder Børnekonventionen). Red Barnet ønsker ligeledes, at der i læseplanen for samfundsfag indgår en specifik reference til Børnekonventionen.

Amnesty International bifalder, at menneskerettighederne er skrevet eksplicit ind i faget samfundsfag. Amnesty International mener dog, at det er nødvendigt, at menneskerettighederne inddrages yderligere ved, at de indgår i flere færdigheds- og vidensmål i samfundsfag samt indskrives eksplicit i fagformålet. Endvidere bør menneskerettigheder efter Amnesty Internationals vurdering indskrives tydeligere i læseplanen for faget.

Undervisningsministeriet vurderer, at forenklingens fokus på mål for elevernes læringsudbytte og fagets grundlæggende kompetencer ikke giver rum for en yderligere styrkelse af menneskerettigheder inden for de bindende mål. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Medierådet for Børn og Unge oplever, at it- og mediekompetencer er implementeret i målene for blandt andet samfundsfag, herunder i forhold til at åbne for elevernes arbejde med forståelse af medierne og deres indflydelse på kultur og samfund, fx i forhold til mediers centrale rolle i forhold til politisk deltagelse i samfundsdebatten. Medierådet for Børn og Unge peger på, at det også er afgørende, at børn og unge indføres i it og medier på et samfundsmæssigt niveau, der bl.a. vedrører netværkssamfundet, it-infrastruktur, håndtering af menneskerettigheder og ytringsfrihed samt internettets udvikling i et historisk perspektiv.

Undervisningsministeriet bemærker, at det styrkede fokus på it og medier bevirker, at it og medier også naturligt vil indgå i forhold til de beskrevne områder.

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) anfører, at bæredygtighed bør være indskrevet i fagformålet for samfundsfag. RCE glæder sig over, at bæredygtighed indgår i færdigheds- og vidensmålene, men mener, at det bør indgå mere bredt end alene i forhold til økonomi, herunder også i forhold til fx politik samt sociale og kulturelle forhold.

Undervisningsministeriet vurderer, at forenklingens fokus på mål for elevernes læringsudbytte og fagets grundlæggende kompetencer ikke giver rum for et mere eksplicit fokus på bæredygtighed, da dette indgår i de emner, der arbejdes med inden for fagets bindende mål.

Folkekirkens biskopper udtrykker tilfredshed med, at målbeskrivelserne for samfundsfag rummer et dannelsesaspekt.

3.2.7. Idræt

DIF er positive over for bekendtgørelsens tilgang til idrætsfaget. DIF mener dog, at foreningsidrætten bør indgå i fagformålet for idræt. DIF mener ligeledes, at kravet om at elevers viden, forståelse og erfaring med idrætsforeninger bør styrkes markant i såvel kompetencemål som færdigheds- og vidensmål.

Undervisningsministeriet bemærker, at fagformålet, jf. rammen for forenkling af Fælles Mål, ikke ændres, men alene er konsekvensrettet som følge af læringsmålstænkningen.

Undervisningsministeriet bemærker endvidere, at der er formuleret kompetencemål, som rummer dette aspekt samt færdigheds- og vidensmål på flere trin. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger yderligere i læseplanen.

Annemari M. Svendsen og Torben Hansen, Syddansk Universitet peger på, at målene og læseplanen for idræt afspejler en traditionel tilgang til idræt med fokus på teknisk dygtiggørelse, der bl.a. forefindes i foreningslivet.

DIF finder, at målene lægger for lidt vægt på de færdighedsmæssige aspekter af idrætsfaget og for meget på det vidensmæssige. DIF ønsker derfor, at det tydeliggøres, at vidensmålene i høj grad skal opnås gennem fysisk aktivitet.

Undervisningsministeriet skal bemærke, at det af fagformålet for idræt fremgår, at en alsidig idrætspraksis er omdrejningspunktet for elevernes udvikling af kropslige, idrætslige, sociale og personlige kompetencer.

DIF peger på, at kropsbasis er forudsætningen for, at eleverne kan tilegne sig kompetencer inden for den alsidige idrætsudøvelse. DIF ønsker, at temaet fremstår som fundamentet for de øvrige indsatsområder og bredes ud. DIF foreslår endvidere, at målet for 'kropsbasis' på første trin bør formuleres bredere.

Martin E. Knudsen og Jakob Ravn, University College Syddanmark peger på, at kropsbasis er veletableret efter tredje trin og herefter vil indgå i arbejdet med andre indholdsområder, hvorfor målet om kropsbasis på fjerde trin bør udgå. De udtrykker ligeledes en skepsis i forhold til progressionen i kropsbasis fra tredje til fjerde trin. Der peges endvidere på, at eksplicit benævnelse af slåskultur og akrobatik er en uhensigtsmæssig fremhævelse af et specifikt emne.

Erik Juul, VIA University College agiterer for, at kropsbasis på anden og tredje trin skal være bredere end kun gymnastisk relaterede tiltag, herunder en udfoldelse af akrobatik og slåskultur på flere trin.

DIF anbefaler at kampsportsgrenene (slåskultur) indgår på et langt tidligere tidspunkt end på 9. klassetrin, idet denne type idræt er god til at udvikle elevernes kropslige bevidsthed og kontrol på et tidligt tidspunkt.

Undervisningsministeriet har imødekommet ovenstående bemærkninger for så vist angår, at præcisering af slåskultur og akrobatik udgår på fjerde trin. Kropsbasis på fjerde trin ændres til et bredt fokus på elevernes kompetencer inden for

koncentration og kropskontrol i idrætsudøvelse. Det udfoldes i læseplanen, at bl.a. slåskulturer og akrobatik mv. vil fremgå på alle trin.

DIF ønsker, at den praktiske tilgang i kompetenceområde krop, træning og trivsel styrkes under fysisk træning, herunder at der kommer yderligere fokus på alsidige og varierede bevægelser, træningsprincipper samt træningens effekt på kroppens udvikling.

Undervisningsministeriet vil styrke fokus på træningsprincipper på tredje trin og fysisk aktivitets effekt på krop og identitet på fjerde trin. Undervisningsministeriet vil endvidere se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Annemari M. Svendsen og Torben Hansen, Syddansk Universitet efterspørger en bred diversitet af træningsformer under temaet fysisk træning, der omfatter levevilkår samt sociale og psykiske sider af træning.

Undervisningsministeriet bemærker, at der i kompetenceområdet krop, træning og trivsel tilgodeses et bredt fokus på fysisk aktivitet, herunder levevilkår samt sociale og psykiske aspekter af fysisk aktivitet. Undervisningsministeriet vil endvidere indarbejde forskellige træningsprincipper på tredje trin. Undervisningsministeriet vil ligeledes se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Martin E. Knudsen, University College Syddanmark peger på, at elever i stort omfang pådrager sig idrætsskader, hvorfor de ønsker mål om skadeforebyggelse, idrætsskader og genoptræning.

Undervisningsministeriet imødekommer bemærkningen og indarbejder mål om skadeforebyggelse af idrætsskader på tredje trin.

DIF efterspørger en tydeliggørelse af, at ketcher/bat/stavidrætter kan indgå som led i idrætsundervisningen.

Undervisningsministeriet bemærker, at denne præcisering fremgår af læseplanen under boldbasis og boldspil. Undervisningsministeriet vil endvidere se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger yderligere i læseplanen.

Annemari M. Svendsen og Torben Hansen, Syddansk Universitet ønsker, at spiludvikling i højere grad omfatter aktivitetsudvikling generelt end boldspil. Endvidere udtrykkes ønske om konkretisering af metoder og didaktiske overvejelser i henhold til spiludvikling.

Undervisningsministeriet imødekommer ovenstående bemærkning i læseplanen. Undervisningsministeriet vil endvidere se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i den fagspecifikke undervisningsvejledning.

Martin E. Knudsen og Jakob Ravn, University College Syddanmark peger på, at eleverne skal lære at beherske naturen i 'natur og udeliv'.

Undervisningsministeriet bemærker, at der er tale om uhensigtsmæssig præciseringsgrad af målene, der vil indsnævre bredden i natur og udeliv. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Erik Juul, VIA University College er positiv over for kompetenceområdet idrætskultur og relationer.

Handicapidrættens Videnscenter og Byskovskolen, centerafdeling Asgård udtrykker bekymring for, at børn med funktionsnedsættelser eller andre fysiske udfordringer ikke kan leve op til flere af færdighedsmålene og forslår en række ændringer i færdighedsmål for idræt.

Undervisningsministeriet imødekommer tre af de ovenstående ændringsforslag inden for færdigheds- og vidensområderne boldbasis og boldspil samt redskabsaktiviteter. Undervisningsministeriet vil endvidere se på muligheden for at imødekomme ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Nationalt Videncenter for Læsning peger på, at mål for fagenes sprog og tekster kun i nogen eller ringe grad er inddraget i de praktiske/musiske fag, herunder i idræt.

Undervisningsministeriet bemærker, at mål for sproglig udvikling er indarbejdet i idræt på alle trin.

Annemari M. Svendsen og Torben Hansen, Syddansk Universitet efterspørger gennemgående en mere konsistent anvendelse af de faglige termer, fx 'leg' og 'legebaseret'.

Undervisningsministeriet har ensrettet brugen af 'i leg' og 'legebaseret' i målene. Undervisningsministeriet vil endvidere se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen og i den fagspecifikke undervisningsvejledning.

3.2.8. Musik, herunder som valgfag

Danske Musik- og KulturskoleLedere noterer med tilfredshed, at musik i særdeleshed indgår som delkomponenter i andre fag, og at der er udarbejdet en særdeles ambitiøs læseplan for faget musik.

Danske Musik- og KulturskoleLedere påpeger, at fagformålet for musik bør ændres fra forståelse af dansk og udenlandsk musiktradition til forståelse af national og international musiktradition.

Undervisningsministeriet skal bemærke, at fagformål ikke ændres indholdsmæssigt, men alene konsekvensrettes efter læringsmålstænkningen.

Nationalt Videncenter for Læsning peger på, at mål for fagenes sprog og tekster kun i nogen eller ringe grad er inddraget i de praktiske/musiske fag, herunder i musik.

Undervisningsministeriet bemærker, at mål for sproglig udvikling er indarbejdet i de fagspecifikke mål i faget. Mål for ordkendskab indgår bl.a. i mål for komposition og musikhistorie. Mål for faglig læsning og skrivning indgår bl.a. i mål for Sangrepertoire og udarbejdelse af sange og salmer.

3.2.9. Billedkunst, herunder som valgfag

Danmarks Billedkunstlærere udtrykker tilfredshed med fagformålet for billedkunst, at faget er forblevet intakt og har fået tilføjet innovation.

Kirsten Skov, UCC og Mie Buhl, AAU stiller sig uforstående over for, at billedområdet er udvidet, samt at faget gør brug af danskfagets faglighed, fx begrebet grafik. De påpeger endvidere, at fagets faglighed i relation til billedkunst, billedsprog og æstetik er fraværende.

Undervisningsministeriet bemærker, at præcisering af målene har medført øget fokus på konkrete fagord, herunder grafik. Det bemærkes endvidere, at der i alle obligatoriske fag og emner i folkeskolen skal arbejdes med sproglig udvikling, hvilket afspejles i mål og læseplan. Undervisningsministeriet vil ændre multimodale tekster til multimodale produktioner med henblik på at imødekomme ovenstående bemærkning. Undervisningsministeriet bemærker, at det æstetiske fokus vil blive imødekommet i den fagspecifikke vejledning.

Kirsten Skov, UCC og Mie Buhl, AAU påpeger, at der anvendes en misvisende sprogbrug, hvilket bl.a. begrundes i øget fokusering på sammenføjning fremfor modellering og udhugning.

Undervisningsministeriet vil se på muligheden for, at ovenstående bemærkninger i læseplanen præciseres, herunder en præcisering af at sammenføjning omfatter modellering og udhugning. Undervisningsministeriet bemærker endvidere, at sprogbrug vil blive evalueret i forbindelse med udviklingsprogrammet for forenklede Fælles Mål.

Nationalt Videncenter for Læsning peger på, at mål for fagenes sprog og tekster kun i nogen eller ringe grad er inddraget i de praktiske/musiske fag, herunder i billedkunst.

Undervisningsministeriet bemærker, at mål for sproglig udvikling er indarbejdet i de fagspecifikke mål i faget. Mål for ordkendskab indgår bl.a. i mål for billedkomposition. Mål for faglig læsning og skrivning indgår bl.a. i mål for billedsamtale og udarbejdelse af billedsamtaler og skitser.

3.2.10. Håndværk og design, herunder som valgfag

Danmarks Håndarbejdsforening og Danmarks Sløjdlærerforening påpeger, at fagformålet bør opprioritere den sociale kompetence, således at der refereres til elevens arbejde både individuelt og i samarbejde med andre.

Undervisningsministeriet bemærker, at fagformålet er revideret med henblik på at imødekomme ovenstående høringsvar.

Skolelederforeningen anbefaler, at ordet entreprenant ikke bør anvendes i sammenhæng med kreativitet og innovation, da det kan have en negativ konnotation som ”geskæftig”.

Undervisningsministeriet bemærker, at innovation og entreprenørskab er tværgående temaer i alle fag, og at det derfor er hensigtsmæssigt, at begreberne også afspejler sig i målene.

Merete Weimann, lektor, UCC finder, at dele af indholdet i fagformålet ikke afspejles i målene, samt at det kreative, skabende og innovative arbejde i faget er nedtonet. Hun peger desuden på, at de dannelsesmæssige aspekter i materiel kultur er fraværende.

Undervisningsministeriet bemærker, at det kreative, skabende og innovative er fremtrædende i hele kompetenceområdet design. Undervisningsministeriet skal endvidere bemærke, at materiel kultur skal ses som kontekst for undervisningsforløbene, hvilket understøtter, at eleverne i deres arbejde bl.a. forholder sig til det omgivende samfund.

Nationalt Videncenter for Læsning peger på, at mål for fagenes sprog og tekster kun i nogen eller ringe grad er inddraget.

Undervisningsministeriet bemærker, at mål for sproglig udvikling er indarbejdet i de fagspecifikke mål i faget. Mål for ordkendskab indgår bl.a. i mål for materialekendskab og håndværktøj og redskaber. Mål for faglig læsning og skrivning indgår bl.a. i mål for læsning af instruktioner og udarbejdelse af produkter.

3.2.11. Madkundskab, herunder som valgfag

Nationalt Videncenter for Læsning peger på, at mål for fagenes sprog og tekster kun i nogen eller ringe grad er inddraget.

Undervisningsministeriet bemærker, at mål for sproglig udvikling er indarbejdet i de fagspecifikke mål i faget. Mål for ordkendskab indgår bl.a. i mål for madlavningens mål og struktur samt madvaredeklarationer og fødevarermærkninger. Mål for faglig læsning og skrivning indgår bl.a. i mål for læsning af opskrifter og udarbejdelse af måltider.

3.2.12. Matematik

Danmarks Matematiklærerforening bemærker, de er godt tilfredse med de nye Fælles Mål, og at overgangen til læringsmål kan være med til at styrke undervisningen i matematik. Foreningen bemærker ligeledes, at det er positivt, at trinnene i faget ikke er ændret, da det vil lette overgangen til målstyret undervisning.

Danmarks Matematiklærerforening konstaterer med tilfredshed, at deres bekymring om de matematiske kompetencers placering i de nye mål er imødekommet. Foreningen bemærker, at det giver god mening at sammenlægge de otte kompetencer til seks. Ligeledes bemærker foreningen, at det er positivt, at måling er blevet tydeliggjort.

Danmarks Matematiklærerforening foreslår en konkret ændring af målformuleringer angående regnestrategier med henblik på, at eleverne fra starten arbejder med alle regnestrategier.

Undervisningsministeriet bemærker, at målformuleringen om regnestrategier i første fase indeholder arbejdet med alle fire regningsarter. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme Matematiklærerforeningens bemærkning i læseplanen. Undervisningsministeriet bemærker endvidere, at foreningens ønske om ændret progression vil overlappe med målformuleringer under repræsentation og symbolbehandling.

DI peger på, at det tidligere centrale kundskabs- og færdighedsområde matematik i anvendelse ikke indgår i de nye mål.

Undervisningsministeriet bemærker, at indholdet under matematik i anvendelse er indarbejdet i de øvrige kompetence- og stofområder med henblik på forenkling af målene. Der er således en række mål, der omfatter, at eleven kan anvende matematik i praktiske og virkelighedsnære situationer.

3.2.13. Natur/teknologi

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) bemærker, at bæredygtighed og bæredygtig udvikling ikke indgår i fagformålet for natur/teknologi.

Danmarks Fysik- og Kemilærerforening bemærker, at fagformålet bør ændres i forhold til benævnelse af fysik og kemi, således at formålet rækker ud over undervisningen i faget fysik/kemi i folkeskolen.

Undervisningsministeriet har justeret fagformålet, så høringssvarene imødekommes.

DI bemærker, at der generelt i naturfagenes fagformål mangler fokus på anvendelse af naturfagene.

Undervisningsministeriet bemærker, at de nye mål inden for alle naturfagene i høj grad understøtter praktisk og undersøgende arbejde, hvor færdigheder og viden bringes i anvendelse, herunder eksempelvis i konkrete undersøgelser i og af omverdenen. Kompetenceområdet perspektivering indeholder ligeledes i høj grad udvikling af elevernes forståelse af omverdenen.

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) har en række konkrete forslag til tilføjelser til målformuleringer og læseplan angående bæredygtig udvikling, herunder eksempelvis af-faldshåndtering og processen fra produkt til ressource.

Undervisningsministeriet har imødekommet de forslag til målformuleringer, der ligger inden for rammen af forenklingen. Ministeriet vil derudover se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Foreningen af lærere i naturfag ved læreruddannelserne bemærker, at den kulturgeografiske dimension ikke i tilstrækkelig grad indgår i målene, herunder særligt fokus på rige og fattige lande, rigdom og fattigdom mellem mennesker i et samfund samt levevilkår og basale livsbetingelser. Foreningen bemærker, at det er vigtigt for elevernes efterfølgende læring i geografifaget og grundet naturfagenes berettigelse ift. dannelse, handlekompetence og deltagelse i demokratiske processer.

Undervisningsministeriet bemærker, at indholdet i faget i forhold til kulturgeografiske elementer ikke er væsentligt ændret. Ministeriet bemærker endvidere, at både levevilkår og livsbetingelser indgår i faget. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Danmarks Fysik- og Kemilærerforening og Foreningen af lærere i naturfag ved læreruddannelserne har en række bemærkninger og ændringsforslag til konkrete mål i natur/teknologi af indholdsmæssig eller sproglig karakter.

Undervisningsministeriet vil så vidt muligt inden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål imødekomme foreningernes forslag. Undervisningsministeriet vil endvidere se på muligheden for at imødekomme bemærkningerne i læseplanen.

3.2.14. Geografi

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) bemærker, at det er positivt, at bæredygtig udvikling er skrevet ind i fagformålet for geografi, biologi og fysik/kemi.

DI bemærker, at der generelt i naturfagernes fagformål mangler fokus på anvendelse af naturfagene.

Undervisningsministeriet bemærker, at de nye mål inden for alle naturfagene i høj grad understøtter praktisk og undersøgende arbejde, hvor færdigheder og viden bringes i anvendelse, herunder eksempelvis i konkrete undersøgelser i og af omverdenen. Kompetenceområdet perspektivering indeholder ligeledes i høj grad udvikling af elevernes forståelse af omverdenen.

Geografforbundet understreger, at der indgår mange gode elementer i de nye Fælles Mål.

Foreningen af lærere i naturfag ved læreruddannelserne bemærker, at udfoldelsen af færdigheds- og vidensområder ser meget fornuftig ud.

Geografforbundet peger dog på, at faget geografi både rummer en naturdel og en kulturdelt, men er placeret blandt skolens naturfag. Forbundet bemærker, at kompetencemål og fagformål ikke i tilstrækkelig grad rummer de kulturgeografiske elementer af faget geografi. Eksempelvis påpeger forbundet, at "naturfaglige modeller" ikke dækker befolkningspyramider og den demografiske transitionsmodel. Forbundet har på den baggrund konkrete forslag til ændringer af kompetencemål og fagformål.

Foreningen af lærere i naturfag ved læreruddannelserne er enige i, at fagets samfunds-faglige elementer ikke er tydelige nok i kompetencemålene.

Undervisningsministeriet bemærker, at faget geografi i folkeskolen er en del af naturfagene, og at alle elementer af faget, herunder de kulturgeografiske/ samfunds-faglige elementer betragtes som inkluderet i indholdet i faget. Denne forståelse er uddybet tydeligt i læseplanen til faget. Undervisningsministeriet skal ligeledes bemærke, at der i arbejdet med målene for naturfagene er lagt vægt på en øget sammenhæng mellem naturfagene – fra natur/ teknologi til udskolingsfagene (geografi, biologi og fysik/ kemi) samt imellem udskolingsfagene, hvorfor naturfagene har ens kompetenceområder og udskolingsfagene enslydende kompetencemål. Der er ministeriets vurdering, at denne sammenhæng har styrket den fælles-faglige dimension i naturfagene, samtidig med at fagene i meget høj grad har hvert deres fagspecifikke indhold. Undervisningsministeriet vil arbejde på yderligere at tydeliggøre i læseplanen, at faget rummer en kulturdelt og en naturdel.

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) har en række konkrete forslag til tilføjelser i målformuleringer for faget angående bæredygtig udvikling.

Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

3.2.15. Biologi

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) bemærker, at det er positivt, at bæredygtig udvikling er skrevet ind i fagformålet for geografi, biologi og fysik/kemi.

DI bemærker, at der generelt i naturfagernes fagformål mangler fokus på anvendelse af naturfagene.

Undervisningsministeriet bemærker, at de nye mål inden for alle naturfagene i høj grad understøtter praktisk og undersøgende arbejde, hvor færdigheder og viden bringes i anvendelse, herunder eksempelvis i konkrete undersøgelser i og af omverdenen. Kompetenceområdet perspektivering indeholder ligeledes i høj grad udvikling af elevernes forståelse af omverdenen.

Foreningen af lærere i naturfag ved læreruddannelserne bemærker, at der ikke er udarbejdet mål for evolution under kompetenceområdet perspektivering. Foreningen har desuden en række bemærkninger og ændringsforslag til konkrete mål i biologi af indholdsmæssige eller sproglig karakter.

Undervisningsministeriet har justeret målene for evolution, så foreningens bemærkninger imødekommes. Undervisningsministeriet vil endvidere så vidt muligt inden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål og i læseplanen imødekomme foreningens øvrige forslag.

3.2.16. Fysik/kemi

Nationalt netværk for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (RCE) bemærker, at det er positivt, at bæredygtig udvikling er skrevet ind i fagformålet for geografi, biologi og fysik/kemi.

DI bemærker, at der generelt i naturfagenes fagformål mangler fokus på anvendelse af naturfagene.

Undervisningsministeriet bemærker, at de nye mål inden for alle naturfagene i høj grad understøtter praktisk og undersøgende arbejde, hvor færdigheder og viden bringes i anvendelse, herunder eksempelvis i konkrete undersøgelser i og af omverdenen. Kompetenceområdet perspektivering indeholder ligeledes i høj grad udvikling af elevernes forståelse af omverdenen.

Danmarks Fysik- og Kemilærerforening og Foreningen af lærere i naturfag ved læreruddannelserne har en række bemærkninger og ændringsforslag til konkrete mål og læseplan i fysik/kemi af indholdsmæssige eller sproglig karakter.

Undervisningsministeriet har så vidt muligt inden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål justeret målene, så foreningernes bemærkninger delvist imødekommes. Undervisningsministeriet vil endvidere så vidt muligt imødekomme foreningernes øvrige forslag i læseplanen.

3.2.17. Tysk, herunder som valgfag

Sproglærerforeningen angiver i deres høringssvar, at de er positive over for forenklede Fælles Mål og læseplan for faget tysk.

Tysklærerforeningen peger på, at målene er i tråd med en nutidig tyskundervisning.

DI påpeger, at de ikke kan se, at målsætningen fra reformen om, at eleverne på sigt skal kunne det samme i 8. klasse, som de i dag kan i 9. klasse, er konkretiseret i målene. DI mener, det er særligt bemærkelsesværdigt i forhold til sprogfagene, hvor en tidligere start på sprogundervisningen ikke har medført tydeligt højere mål for undervisningen.

Undervisningsministeriet bemærker, at fremrykningen af 2. fremmedsprog ikke som udgangspunkt medfører en ændring af indholdet i faget, da de eksisterende Fælles Mål vurderes at være tilstrækkeligt ambitiøse til at rumme ekstra timer. Un-

Undervisningsministeriet bemærker dog, at den tidlige fremmedsprogsstart særligt forventes at bidrage til et stærkere mundtligt tysk med bedre udtale og større ordforråd.

Tysklærerforeningen mener, at det sproglige fokus i faget generelt er for vagt formuleret, herunder manglende fokus på intonation i begynderundervisningen.

Undervisningsministeriet bemærker, at eleverne kan arbejde med intonation i begynderundervisningen. Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme Tysklærerforeningens bemærkning i læseplanen.

Tysklærerforeningen påpeger, at slutmålene for 2. og 3. fremmedsprog stort set er ens, selv om timetallet er forskelligt, og foreningen mener, at det stiller særlige krav til elever, der vælger at tage 3. fremmedsprog.

Undervisningsministeriet bemærker, at målene for tysk som 3. fremmedsprog afspejler, at der ikke er ændret ved forudsætningerne for det samlede timetal for valgfaget tysk i forhold til de gældende mål. Der stilles på baggrund heraf de samme krav til, hvad eleverne skal kunne i tysk som 3. fremmedsprog, som der er til tysk som valgfag efter de gældende mål. Målene for henholdsvis tysk som 2. og 3. fremmedsprog afspejler de forskellige vilkår til elever, som har tysk som 2. eller 3. fremmedsprog, hvor eleverne skal nå samme niveau, selv om de har færre timer i 3. end i 2. fremmedsprog. Det skal dog bemærkes, at det er et lokalt anliggende, om valgfaget tysk udbydes i kommunen og i hvor mange timer.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at undervisning i menneskerettigheder indarbejdes i den vejledende læseplan for tysk under kompetenceområdet kultur og samfund.

Undervisningsministeriet bemærker, at det ligger uden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål at ændre på fagets indhold og vægtning, herunder fokus på menneskerettigheder.

3.2.18. Fransk, herunder som valgfag

Sproglærerforeningen angiver i deres høringssvar, at de er positive over for de forenklede Fælles Mål og læseplanen for faget fransk. Foreningen gør opmærksom på, at sproget i læseplanen med fordel kunne forenkles flere steder.

DI påpeger, at de ikke ser det faglige løft af folkeskolen konkretiseret i målene, hvor eleverne på sigt skal kunne det samme i 8. klasse, som de i dag kan i 9. klasse. DI mener, det er særligt bemærkelsesværdigt i forhold til sprogfagene, hvor en tidligere start på sprogundervisningen ikke har medført tydeligt højere mål for undervisningen.

Undervisningsministeriet bemærker, at fremrykningen af 2. fremmedsprog ikke som udgangspunkt medfører en ændring af indholdet i faget, da de eksisterende Fælles Mål vurderes at være tilstrækkeligt ambitiøse til at rumme ekstra timer. Undervisningsministeriet bemærker dog, at den tidlige fremmedsprogsstart særligt forventes at bidrage til et stærkere mundtligt fransk med bedre udtale og større ordforråd.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at undervisning i menneskerettigheder indarbejdes i den vejledende læseplan for fransk under kompetenceområdet kultur og samfund.

Undervisningsministeriet bemærker, at det ligger uden for rammerne af forenklingen af Fælles Mål at ændre på fagets indhold og vægtning, herunder fokus på menneskerettigheder.

3.2.19. Dansk som andetsprog

Der er ingen høringssvar til dansk som andetsprog.

3.2.20. Modersmålsundervisning

Skolelederforeningen mener ikke, at det bør være et mål for et fag i folkeskolen at lette elevernes eventuelle tilbagevenden til deres oprindelsesland.

Undervisningsministeriet skal henlede opmærksomheden på, at det i bemærkningerne til lov nr. 412 af 6. juni 2002 om ændring af lov om folkeskolen, som ændrede omfanget af kommunernes pligt til at tilbyde modersmålsundervisning, blev understreget, at et hovedformål med den modersmålsundervisning, kommunerne med lovændringen er forpligtet til at tilbyde børn af forældre fra EU/EØS-land, er at sikre opfyldelsen af forpligtelsen til at fremme modersmålsundervisning af sådanne børn, jf. herved EF-direktiv 77/486/EØF. Direktivet omfatter børn, der forsørges af vandrende arbejdstagere med henblik på at fremme arbejdskraftens frie bevægelighed ved at lette børnenes mulighed for en tilbagevenden til oprindelseslandet.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at viden om forskelle og ligheder i samfundsforhold, herunder menneskerettighedernes status og børns rettigheder i Danmark og oprindelseslandet, indarbejdes i læseplanen.

Undervisningsministeriet vurderer, at forenklingens fokus på mål for elevernes læringsudbytte og fagets grundlæggende kompetencer ikke giver rum for en yderligere styrkelse af menneskerettigheder inden for de bindende mål.

3.2.21. Færdselslære

Der er ingen høringssvar til færdselslære.

3.2.22. Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Red Barnet ser med tilfredshed, at rettigheder indgår i fagformålet for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.

Børnerådet peger på, at FN's Børnekonvention bør indgå i kompetence-, færdigheds- og vidensmålene.

Red Barnet bemærker, at børns rettigheder og retten til beskyttelse er godt repræsenteret. Red Barnet ønsker dog en eksplicit henvisning til Børnekonvention i færdigheds- og vidensmålene for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, samt at rettigheder fortsat indgår i færdigheds- og vidensmålene efter 9. klasse under kompetenceområdet sundhed og trivsel.

Undervisningsministeriet skal bemærke, at der er sket en skærpelse af rettighedsaspektet i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Der er opstillet færdigheds- og vidensmål om børns rettigheder og retten til beskyttelse på alle trin. I læseplanen er udbygget, at dette bl.a. indbefatter FN's Børnekonvention. Læringsmålene på første og andet trin omhandler rettigheder i bred forstand, og målene på tredje trin fokuserer på seksuelle rettigheder.

Børnerådet ønsker, at psykiske lidelser og psykisk sårbarhed fremgår af kompetence-, færdigheds- og vidensmålene i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Børnerådet peger endvidere på, at der bør fremgå af vejledningen, at der kan arbejdes med psykisk sårbarhed og psykiske lidelser blandt børn og unge, pårørende med en med psykisk lidelse og aftabuisering og ligestilling mellem somatiske og psykiske lidelser.

Danske Handicaporganisationer (DH) ønsker, at sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab skal give eleverne indsigt i, at mennesker kan være født med eller erhverve en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse/et handicap, og at det er en naturlig del af menneskers forskellighed og samfundets mangfoldighed. DH ønsker endvidere det, at det relationelle handicapbegreb indgår i målene.

Undervisningsministeriet skal bemærke, at det fremgår af læseplanen, at sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab tager udgangspunkt i, at eleverne udvikler en bevidsthed om sundhed som et bredt og positivt begreb samt anerkendelse af og respekt for menneskers forskelligheder i forhold til køn, krop og familieliv, herunder fysisk funktionsnedsættelse, psykiske lidelser og psykisk sårbarhed. Undervisningsministeriet vil endvidere se på muligheden for at imødekomme de ovenstående bemærkninger i læseplanen.

Medierådet for Børn og Unge peger på, at mediernes formidling af image, køn, krop og sex bør fremhæves i kompetence-, færdigheds- og vidensmålene i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.

Undervisningsministeriet bemærker, at der er opstillet mål for normer og idealer. Det er endvidere udfoldet i læseplanen, at disse mål omfatter mediernes formidling af normer og idealer i relation til image, køn, krop og seksualitet.

Red Barnet påpeger, at det er positivt, at der er lagt vægt på bekæmpelse af digital mobning. Red Barnet efterspørger dog et mere generelt fokus på mobning og ønsker, at mobning fremgår på alle trin. Red Barnet finder det endvidere problematisk, at mobning indgår i færdigheds- og vidensområdet personlige grænser, da dette kan indikere, at mobning er en krænkelse, som det enkelte barn skal løse gennem personlig grænsesætning.

Undervisningsministeriet bemærker, at der er formuleret kompetencemål for sundhed og trivsel på alle klassetrin. Det er endvidere udfoldet i læseplanen, at der arbejdes med trivsel og sundhed i forhold til bl.a. sociale relationer og venskaber på alle trin. Undervisningsministeriet skal ligeledes bemærke, at der er opstillet mål for ret til beskyttelse mod digitale, fysiske og psykiske overgreb og handlemuligheder, hvis et barns ret til beskyttelse krænkkes under 'rettigheder'. I læseplanen uddybes endvidere, at færdigheds- og vidensmål om 'venskaber', herunder relationers betydning for sundhed og trivsel, omfatter fremme af trivsel og mental sundhed. Ydermere indgår mobning og trivsel i målene om, at eleverne skal respektere egne og andres personlige grænser.

Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme ovenstående bemærkninger i læseplanen samt i den fagspecifikke vejledning.

Red Barnet efterspørger en stærkere socialfaglig vinkel i den vejledende læseplan for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.

Undervisningsministeriet vil se på muligheden for at imødekomme ovenstående bemærkning i læseplanen samt i den fag-specifikke vejledning.

3.2.23. Uddannelse og job

KL finder, at formålet med Uddannelse og job afspejler et væsentligt højere ambitionsniveau end Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering, som stiller skærpede krav til, at elevernes uddannelsesvalg skal udfordres. KL vurderer, at det vil udfordre udskolingslærernes kompetencer. Dette udfordres yderligere af, at de nye regler træder i kraft fra skoleåret 2014/15. KL peger på, at der er tale om nye opgaver i folkeskolen, som er en konsekvens af erhvervsuddannelsesreformen og ikke af folkeskolereformen, og som ikke i tilstrækkelig grad er blevet drøftet mellem interessenterne. KL påpeger således, at der er behov for en betydelig informationsindsats, hvor Undervisningsministeriet spiller en central rolle.

Undervisningsministeriet bemærker, at formålet med det obligatoriske emne uddannelse og job som følge af folkeskolereformen er blevet skærpet med henblik på at udfordre elevernes uddannelsesvalg. Undervisningsministeriet oplyser, at ministeriet vil igangsætte en kommunikationskampagne om ændringer på vejledningsområdet, herunder det obligatoriske emne uddannelse og job.

Skole og Forældre mener, at der mangler kompetencemål for Uddannelse og Job for børnehaveklassen.

Undervisningsministeriet skal oplyse, at de obligatoriske emner skal inddrages i undervisningen i børnehaveklassen og den fagopdelte undervisning i 1.-9. klasse. Målene for trinforløbet fra børnehaveklassen til 3. klasse for uddannelse og job er således bindende for børnehaveklassen.

Danmarks Vejlederforening savner en mere overordnet 'karrierelæring' i læseplanen, da det overordnet set er karrierelæringskompetencer, eleverne forventes at få med emnet.

Undervisningsministeriet vil arbejde for at præcisere læseplanen med henblik på at imødekomme Danmarks Vejlederforening.

3.2.24. Spansk

Der er ingen høringssvar til spansk.

3.2.25. Medier

Der er ingen høringssvar til medier.

3.2.26. Filmkundskab

Der er ingen høringssvar til filmkundskab.

3.2.27. Drama

Skolelederforeningen ønsker, at fagformålet for drama ændres, så formålet med faget ikke fremmer elevernes indsigt i og glæde ved teatrets særlige kommunikationsform.

Undervisningsministeriet bemærker, at fagformålet, jf. rammen for forenkling af Fælles Mål, ikke ændres, men alene er konsekvensrettet som følge af læringsmålstænkningen.

3.2.28. Almindelige indvandrersprog

Skolelederforeningen peger på, at der i udkastet til fagformål for faget har indsneget sig en sproglig fejl.

Undervisningsministeriet kan oplyse, at fejlen er rettet.

3.2.29. Arbejdskendskab

Skolelederforeningen påpeger, at formålet med arbejdskendskab ikke ses ændret i forhold til formuleringen i Fælles Mål 2009, hvorfor fokus på elevernes læring ikke afspejles i fagformålet. Skolelederforeningen opfordrer til, at formålet med arbejdskendskab revideres.

Undervisningsministeriet har justeret fagformålet for arbejdskendskab med henblik på at imødekomme Skolelederforeningens bemærkning.